

מפעל חייה של מיה שביט

מבוא

מיה שביט נולדה בשנת 1935 בקיבוץ מעברות, בת בכורה לרחל ואברהם (בומי) תורן. אביה - מחנך, משורר, צלם וסופר, ממייסדי החברה להגנת הטבע, נטע בה ובשתי אחיותיה כבר בגיל צעיר את האהבה הגדולה לתרבות ולאמנות. מבין חוויות הילדות, הנעורים והעלומים שלה היה זה חינוכה המוסיקלי ששבה את ליבה כבר בגיל 8, והביא אותה בבגרותה למפעלה השליחותי בתחום זה.

עשייתה המקיפה והמעמיקה של מיה תרמה באופן משמעותי וייחודי לעולם המקהלות בארץ בכלל, ולזה של מקהלות הילדים והנוער בפרט, עד שהפכה בו לאחת מדמויות המפתח הבולטות. ניתן במידה רבה לזקוף לזכותה את העובדה, שאין מקיימים כיום בארץ תכנית תזמורתית או טקס ממלכתי ללא מקהלת ילדים, ואת ההסכמה הכללית, שלפיה מקהלות הילדים המתקדמות הגיעו לרמה בינלאומית.

בשנת 2003 הוענק למיה הפרס על שם פרנק פלג, על עבודה מוסיקלית אומנותית ברמה גבוהה לאורך שנים רבות. בנושאה דברים בטקס בשם כלל מקבלי הפרסים תיארה מיה את שירת המקהלה כ"יחד שממנו נוצרים רגעי קסם של התעלות נפש, אשר נצרכים בלב ונשמרים שנים רבות", ובטאה את ציפיתה מקברניטי המדינה להכרה בכך "שחוסן תרבותי הוא ערך שחשיבותו אינה נופלת מחשיבותם של חוסן מדיני ובטחוני".¹

הגשת מועמדותה הנוכחית של מיה שביט לפרס ישראל על מפעל חייה משקפת אמונת רבים בכך שהיא ראויה לקבלו, בזכות פעילותה המבורכת ורבת השנים בשלושה היבטים מרכזיים שיוצגו להלן, כשהם שזורים בקורות חייה: קידום מעמדן של מקהלות הילדים והנוער בארץ ומעמדן של המקהלות מהארץ בעולם; פיתוח תחום הניצוח על מקהלות ילדים בכלל וקידום מנצחיהן בפרט; והקמת מקהלת 'העפרוני' וניהולה לאורך שנים כגוף אמנותי-חינוכי ברמה גבוהה.

קידום מעמדן של מקהלות הילדים והנוער בארץ ומעמדן של המקהלות מהארץ בעולם

בשנת 1945, בהיותה בת 10, עברה מיה חוויה מכוננת, כאשר לקחה חלק פעיל, יחד עם כל החברים והילדים בקיבוצה, מעברות, בביצוע הבכורה של ההצגה המוסיקלית "שיר השירים", שהופקה לרגל חגיגות 20 השנה להיווסדות הקיבוץ והולחנה על-ידי ניסים ניסימוב, חבר הקיבוץ, לתזמורת, מקהלה, זמרים סולנים ורקדנים.² חוויה זאת ללא ספק עיצבה את אישיותה המוסיקלית של מיה וסללה את הדרך לעיסוקה העתידי בתחום המוסיקה המקהלתית בכלל וזו המקורית בפרט.

עד לשנות ה-80 פעלו מקהלות הילדים בארץ בעיקר במסגרות בית ספריות, וביצעו בעיקר שירי זמר עבריים מעובדים, שכן אך מעט מאוד יצירות מקוריות נכתבו עבורן. היו אלה ביקוריהן של מקהלות מעולות מאירופה, אשר "יצרו בארץ סף איכות חדש גם למנצחיהן וגם לזמרינו".³ מיה היתה מי שהובילה את המגמה הזאת, מתוך חתירה לקידום דרמטי של האפשרות לחשוף ילדים ישראלים רבים ככל האפשר לחוויות מכוננות מעין אלו שחוותה היא עצמה בגיל 10.

¹ מתוך דברים שנשאה מיה בטקס חלוקת פרס ע"ש פרנק פלג, 2003.

² מתוך אתר קיבוץ מעברות: <http://www.maabarot.org.il>

³ מדברי הנרי קלאוזנר, בתוך: מינדל, 2006: http://www.kibbutz.org.il/itonut/2006/haver/060511_klauzner.htm

בשנת 1980 ביקרה בארץ המקהלה הפינית המובילה, Tapiola, עם מנצחה, Erkki Pohjola, אשר נהג בעקביות לשתף פעולה עם מלחינים בני ארצו, שכתבו במיוחד למקהלה שלו, תוך שהם משתפים את חבריה הצעירים בתהליך ההלחנה.⁴ כעבור שנתיים, משביקרה מיה בפנילנד כאורחת של מקהלת 'טפיולה', היא הבינה, שעל-מנת לנסות ולשנות את פני מקהלות הילדים והנוער בארץ, עליה לפנות לשני כיוונים עיקריים: האחד - לעודד מלחינים ישראלים לכתוב למקהלות ילדים כדי לזכות את יצירותיהם בביצועים אומנותיים, והשני - ליצור מאגר של רפרטואר בינלאומי, שהיה עד אז בלתי נגיש בארץ.

הכיוון הראשון הוביל את מיה כבר בסוף שנת 1982 לעמוד בראש מיזם "מלחינים כותבים למקהלות ילדים", שבמסגרתו הוזמנו יצירות חדשות ממלחינים ישראלים. אלה נפגשו עם מקהלות ילדים בארץ ועם מנצחיהן, הכירו אותן מקרוב והתאימו את היצירות במיוחד עבורן. המיזם פעל בשיתוף ובניהול המדור למוסיקה במינהל התרבות לאורך כ-15 שנים, שבמהלכן, אחת לשנה, התכנסו מקהלות אלו לקונצרט משותף פתוח לקהל, שהוקלט ושודר ברדיו. לדברי מיה "המנצחים הבינו שזה דבר מפרה ומקדם, והיום כמעט כל מקהלה מזמינה יצירה אצל מלחין ישראלי".⁵ המיזם הביא לכך שנכתבו כ-150 יצירות חדשות על-ידי טובי המלחינים בישראל, שלדברי מיה הם "הבינו שמקהלת ילדים יכולה לבצע יצירות מקוריות ברמה גבוהה".⁶ בלט בכך יחזקאל בראון, שסיפר לאחרונה: "לפני שנים רבות מיה שביט הגתה ויזמה... עידוד מלחינים לכתוב מוסיקה למקהלות ילדים. לא ארכו הימים, ומדינת ישראל נעשתה דוגמה לחיקוי למקהלות ילדים בעולם".⁷

בכיוון השני ניתחה מיה את רפרטואר מקהלות הילדים בארץ, ומשנוכחה עד כמה מזערי בהן (כ-8 אחוז) הוא חלקה של המוסיקה מן העולם הגדול, היא הבינה שיש לטפל לא רק במחסור הזה אלא גם בחשש של המנצחים מפני שפות זרות. מיה גייסה 15 מו"לים ברחבי העולם להדפסה חוזרת של השירים בהוצאתם, עם תרגום עברי מושר מתחת לטקסט המקורי - מה שהיה עשוי לאפשר למנצחים לבחור בין שפת המקור לבין התרגום. באופן זה השיקה מיה כבר בשנת 1986 (במרכז למוסיקה "משכנות שאננים" בירושלים) את המיזם "קולות צעירים", שבמרכזו הפקה של סדרה ובה עשרות חוברות, שהכילו רפרטואר מקהלתי בינלאומי מתורגם, ויצאו לאור במשך שבע שנים, כשהן נגישות לכל. הרפרטואר הזה העשיר את כל עולם מקהלות הילדים בארץ ומשמש רבים מהמנצחים עד היום. כהמשך עכשווי לכך הקימה מיה בביתה בתחילת שנת 2010 ספרייה ייחודית, שבה ריכזו גדול של רפרטואר ישראלי ובינלאומי לקולות שווים, ואשר פתוחה ונגישה ליעוץ למנצחי מקהלות ילדים ונוער בכל המסגרות.

בשנת 1987 הצטרפה מיה כחברה בארגון IFCM, פדרציית המקהלות העולמית, שאך הוקם. בשנת 2000 הייתה מעורבת בהקמת "הלל", ארגון המקהלות בישראל, ואף נבחרה לעמוד בראשו בין השנים 2002-2005. בשנת 2005 החלה לשמש כחברת הנהלה בפדרציית המקהלות העולמית, תפקיד בו כיהנה במשך 6 שנים, ובמסגרתו דאגה לקדם את האינטרסים הישראלים בזירה הבינלאומית (לרבות קבלתה

⁴ מתוך אתר מקהלת טפיולה: <http://www.tapiolankuoro.fi/en/for-media/tapiola-choir-cv>

⁵ מדברי מיה שביט במכתב אישי, אוקטובר 2011.

⁶ מדברי מיה שביט בראיון עיתונאי לגירוסלם פוסט, ב-4 במרץ 2001.

⁷ מדברי המלחין פרופ' יחזקאל בראון במכתב אישי, אוקטובר 2011.

של ישראל לארגון המקהלות האירופאי היוקרתי Europa Cantat ושמירה על קשרים מתמידים עם הנהלתו). כבר עם היבחרה לתפקיד העבירה מיה לעשרות הנוכחים בעצרת הכללית של הפדרציה, שבאו מקצווי עולם, את המסר הברור: "Music is stronger than politics!"⁸. מיה זוכה להוקרה רבה של ראשי הארגונים הללו, על "מסירות, יצירתיות ומנהיגות אשר העלו את המודעות למוסיקת נוער מקהלתית בישראל וברחבי העולם"⁹, על "מחויבות לפרויקטים כה רבים שבהם שמשו כמוטו שלום, הבנה גלובאלית וידידות בינלאומית"¹⁰, ועל "האנרגיה החיובית הלא-תיאמן"¹¹.

כאמור, בפעולות אלו ושכמותן תרמה מיה שביט באופן משמעותי להעלאת קרנן של מקהלות הילדים והנוער בארץ, שהפכו בהדרגה לחלק בלתי נפרד מחיי המוסיקה והתרבות בישראל. מקהלות רבות אף הגיעו לרמה בינלאומית, הן מוזמנות דרך קבע לכנסים ותחרויות ברחבי העולם, ומראות את פניה היפות ביותר של ישראל.

פיתוח תחום הניצוח על מקהלות ילדים בכלל וקידום מנצחיהן בפרט

לכיוון המוסיקלי בכלל ולנתיב הניצוח בפרט פנתה מיה עוד בנעוריה: בגיל 13 החלה בלימודי פסנתר (אצל ניני דניאל); בגיל 16.5 התקבלה ללימודים אצל גילה אמיתי - מורה מאסכולת "וינצה קראוס", שהקנתה לה ידע מוסיקלי מקיף בתיאוריה, הרמוניה וסולפזי; בגיל 17 השתתפה לראשונה בקורס ניצוח בבית-הספר לפעילי ההסתדרות, בהדרכתם של אברהם דאוס, יהודה אנגל ומרדכי סתר; בהמשך החלה ללמוד בקורס למנצחי מקהלות בהדרכתו של גארי ברתיני, ובשנת 1955 (במהלך שירותה הצבאי כקצינה) הצטרפה למקהלת 'רינת' אותה הקים.

מיה שרה במקהלת 'רינת' תחת ידיו של גארי ברתיני במשך 14 שנים, שבהן היתה 'רינת' 'חלוצה בקביעת סטנדרטים... שאותותיהם ניכרים בכל העשייה המקהלתית בארץ. רבים מצעירי המנצחים ומדריכי המקהלות שלנו כיום אינם מודעים, ובמידה רבה אינם יכולים להיות מודעים, לחוב שהם חבים לעשייה החלוצית של 'רינת'".¹² חלק מן החוב הזה הם ללא ספק חבים למיה שביט, שכן שנות העלומים הארוכות במחיצתו של גארי ברתיני היוו לא רק הקרקע להתפתחותה כמנצחת אלא גם המקור להתמסרותה לתחום המקהלות בכללותו.

עם שחרורה מן השירות הצבאי נישאה מיה לחבר קיבוצה, עלי שביט, והתמסרה במשך שבע שנים לחינוך המוסיקלי בקיבוץ (שם לימדה מוסיקה בכיתות ב' עד י"ב) ובתנועתו, "השומר הצעיר" (שם נצחה על מקהלות בקיני גוש דן השונים). במקביל ניצחה מיה בקיבוצה על מקהלה מעורבת גדולה ועל מקהלת בנות ייצוגית, אשר לקחו חלק מרכזי בחיי התרבות בקיבוץ. במהלך תקופה זאת אושר למיה לצאת לשנת השתלמות, כתלמידה אקסטרניט במדרשה למורים למוסיקה בתל אביב, ולאחר שנות הוראה נוספות יצאה לשנת השתלמות נוספת באקדמיה למוסיקה בתל אביב, במסלול תיאורטיקאים, וזאת אגב כך שהחלה, בשנת 1968, לנצח על מקהלת הקיבוץ הארצי.

⁸ מדבריה של מיה בעצרת הפדרציה בקיוטו, יפן, יולי-אוגוסט 2005, <http://www.ifcm.net/public/doc/46.pdf>

⁹ מתורגם מתוך מכתב אישי מאת הנשיא לשעבר של הפדרציה, המנצח עטור הפרסים, Royce Saltzman.

¹⁰ מתורגם מתוך מכתב אישי מאת המזכיר הכללי לשעבר של הפדרציה, Jean-Claude Wilkens.

¹¹ מתורגם מתוך מכתב אישי מאת סגנית הנשיא לשעבר של Europa Cantat, המנצחת פרופ' Theodora Pavlovitch.

¹² מדברי מבקר המוסיקה, הרי גולומב, 1993:

http://www.zemereshet.co.il/UserFiles/image/artists/makhelat_rinat/05.jpg

בשנת 1969 נסעה מיה עם משפחתה ללונדון, שם למדה במשך שנתיים ניצוח מקהלה בבית-הספר הגבוה למוסיקה (Guildhall School of Music), מהמובילים בעולם בתחום זה, ובהנחייתו של המנצח הידוע ג'ון אלדיס (John Aldis). עם חזרתה ארצה השתלבה מיה כמדריכה קולית בלהקת ענבל, כמורה למוסיקה במוסד החינוכי בגן שמואל, כחברת צוות במסלול הגיל הרך בסמינר לוינסקי להכשרת מורים, וכמנצחת של מקהלת עמק חפר. בשנת 1972 התמנתה מיה כחברה בוועדה האומנותית של הזמרייה, כנס מקהלות בינלאומי המתקיים אחת לשלוש שנים בהר הצופים, בה המשיכה לכהן עד לשנת 2005. בשנת 1977 נרשמה מיה למסלול מיוחד עבור מורים ותיקים באקדמיה למוסיקה בתל אביב כדי להשלים את לימודיה לתואר הראשון, ושלוש שנים מאוחר יותר הוענקה לה על ידי ועדת האקוויולנטים של משרד החינוך דרגת M.A.

התהליך שעברה מיה גיבש את השקפת עולמה המוסיקאלית-חינוכית, וכך היא ניסחה את העיקרון הראשון שמנחה אותה בעבודתה: "שירה של מקהלת נוער איננה רק מטרה אמנותית נשאלת אלא בעיקר דרך חינוכית שבאמצעותה אפשר לפתוח חלונות אל עולם רחב של תרבות: ספרות, מחול, תיאטרון, אמנויות פלסטיות, שירה והיבטים שונים של תרבות העדות בישראל... ההופעה על הבמה היא תוצאה של תהליך שאסור לוותר עליו, כאשר התהליך הוא המטרה העיקרית. במהלכו מפנימים הזמרים הצעירים את היצירה, מעורבותם בה גדלה וביצועה בסוף הדרך מועשר".¹³

את הגישה שפיתחה מיה היא העבירה בלהט לתלמידיה למתודיקה של עבודה עם מקהלות ילדים וליסודות הניצוח, במוסדות שונים: בסמינר באורנים (1985-1988); באקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים (1986-1993); ובמדרשה למוסיקה במכללת לוינסקי לחינוך (1990-2002), שם אף יזמה בשנת 1996 את העלאת המחזמר הנשכח "הצרצר והנמלים" מאת בני רוזנברג וסשה ארגוב, בביצוע סטודנטים מן המדרשה ומקהלות ילדים מאזור גוש דן. בכך העמידה מיה דור חדש של מנצחי מקהלות, שיצא אל השטח וישם את עקרונותיה. עד היום מוזמנת מיה להרצות ברחבי העולם על דרכי העבודה שלה עם מקהלות ילדים ונוער.

בשנת 2000 לקחה מיה חלק ביוזמה להקמתו של 'הלל', ארגון המקהלות בישראל, ובמסגרתו ייסדה מסגרות השתלמות שונות למנצחים: סדנאות עם מקהלות אורחות, ימי העשרה וסמינר מיוחד למנצחי מקהלות ילדים ונוער, וגולת הכותרת - סמינר שנתי למנצחי מקהלות ביד-השמונה ע"ש גארי בארתיני. סמינר המנצחים השנתי מתקיים בהצלחה רבה מזה 10 שנים, ומוקדש בכל שנה לנושא אחר, המועבר על ידי מנצח אורח מן השורה הראשונה בעולם. במסגרת ההשתלמויות דאגה מיה לחשוף את המנצחים למגוון רחב של סגנונות ותרבויות מוסיקליות, שיטות עבודה חדשות ומרתקות עם מקהלה ורפרטואר מגוון. אין ספק שרמתם המקצועית של המנצחים בארץ מושפעת עד מאוד מהשתלמויות אלה, ומיה אף שוקדת כיום על שילובם בהן של מנצחי מקהלות בתני-הספר.

זה מכבר זיהתה מיה, בהשראת מורשתו של המנצח הפיני פוהיולה, כי קבוצת מנצחי מקהלות הילדים הגברים דורשת תשומת לב מיוחדת, וזאת על-מנת שהמיומנים והנלהבים שביניהם ישמשו מודל

¹³ מתוך: שביט, מ. תשס"ב, "מקהלות נוער – הזדמנות לשילוב אומנויות ויצירתיות", **מפתח** – כתב עת למורים למוסיקה.

לחיקוי ולהערכה לבנים צעירים, שכה חסרים בכל סוגי המקהלות.¹⁴ מיה הגיעה למסקנה, שעל-מנת לעודד בנים לשיר, יש ליצור עבורם מסגרת מתאימה (רשת מקהלות בנים) כבר בכיתות ד' עד ו'. לשם כך פנתה מיה אל המפקחת על החינוך המוסיקלי, ד"ר יעל שי, שאכן נענתה לאתגר, וזאת בין השאר משום הערכתה הגבוהה למיה, אשר לדעתה "תרמה רבות לחינוך המוסיקלי בכלל ולתחום הווקאלי בפרט... גידלה דורות של מורים, מדריכים ומנצחי מקהלות לאורך השנים תוך הקפדה יתרה על כל פרט ופרט בבניית מקהלות ילדים איכותיות. רבות מן המקהלות בארץ הן תוצר עבודתה רבת השנים...; ליוותה את המנצחים והמנצחות צעד אחר צעד עד להעמדתה של המקהלה ולייצובה. ובזה לא הסתפקה... וללא לאות דחפה לקראת מצוינות..."¹⁵

לאורך השנים עודדה מיה הקמתן של מקהלות אומנותיות ערביות. בשנת 2002 היא יזמה (יחד עם אווה דה-מאיו ורחיב חדד) את הקמתה של מקהלת סאווה משפרעם, "בכוחותיה הרבים ובראייתה רחבת הממדים, כשבנוף הישראלי שיתוף פעולה ערבי-יהודי הורגש כבר כדרך ללא מוצא".¹⁶ מעורבותה של מיה בולטת גם בהקמת מקהלה בבית לחם.¹⁷ מיה הקדישה תשומת לב ומאמץ מיוחדים גם לקידום המקצועי של מנצחים ערבים, לרבות ייסודו בשנת 2010 של קורס למנצחי מקהלות יהודים וערבים (ישראלים ופלסטינים), במסגרת אגודת "מנצחים ללא גבולות" מטעם פדרציית המקהלות העולמית, בהנחיית המנצח פרופ' אנדרה דה קוודרוס (Andre de Quadros). הקורס התקיים פעם ראשונה במזרח ירושלים ופעם שניה במרכז למוסיקה 'משכנות שאננים' בירושלים, כשהמשתלמים בו משתתפים ללא תשלום. כל זאת תחת הרציונל של דה-קוואדרוס, לפיו "מנצחים הם בעלי ידע נרחב, ומקושרים יותר מזמר או נגן מהשורה. הם מסיירים יותר ויש להם רצון להשפיע, ולכן הם מפיצי ידע פוטנציאליים".¹⁸

הקמת מקהלת העפרוני וניהולה לאורך שנים כגוף אמנותי-חינוכי ברמה גבוהה

ביקורה בארץ של מקהלת טפיולה בשנת 1980, הניע את מיה לממש את חזונה האמנותי-חינוכי בדמות הקמה של מקהלת ילדים ובני נוער משלה, מקהלת 'העפרוני', עליה היא מנצחת עד היום בלוויית צוות מקצועי מעולה. המקהלה מתאכסנת מהקמתה בבית-הספר התיכון האזורי בעמק חפר, ומתנאי פתיחה ראשוניים קשים צמחה להיות גוף אמנותי ייצוגי ברמה גבוהה. כמדי שנה שרים במסגרתה כ-80 ילדים ובני נוער בכיתות ב'-יב' בשלוש מסגרות גילאיות שונות. המקהלה מצטיינת במיוחד ברפרטואר אשר "כולל קשת מגוונת של שירי זמר עבריים מאז תקופת היישוב ועד ימינו אלה, ביניהם שירים שהפכו זה מכבר לשירי עם, כגון 'שדמתי' ו'ציון תמתי', שירי ילדים, שירי רועים ושירי נוף ישראליים".¹⁹ ניתן לראות בכך חלק מגישתה החינוכית של מיה: "היא ילידת הארץ, והיא תבנית נופה. על כן היא אוצרת במוחה שירים עבריים רבים מאוד ששרו כאן בילדותה... כשהיא מחנכת

¹⁴ מתוך הצעה שניסחה מיה במסגרת ארגון הלל באוקטובר 2010, וכן מתוך אתר הפיקוח על הוראת המוסיקה במשרד החינוך: <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Owl/Hebrew/AlSederHayom/MakhelatBanim.htm>

¹⁵ מתוך מכתב אישי מאת ד"ר יעל שי, אוקטובר 2011.

¹⁶ מדברי אחת ממנצחות המקהלה, אווה דה מאיו, במכתב אישי, אוקטובר 2011.

¹⁷ ראו בהקשר זה: רוז, 2005, "מקהלה של ערכים" http://www.kibbutz.org.il/itonut/2005/kibbutzim/050630_hefer.htm

¹⁸ מתוך כתבה של נעם בן זאב בשנת 2010: http://www.mouse.co.il/CM.articles_item,1021,209,45968,.aspx

¹⁹ מתוך מכתב אישי מאת אליהו הכהן, חוקר הזמר העברי, אוקטובר 2011.

לאהבת שפת-אם, היא בוחרת יצירות בעלות עברית עשירה ומקפידה על תקינות השפה בשירה מצד בנות המקהלה; כשהיא מחנכת למוזיקה, חשוב לה שישירו יצירות מעניינות".²⁰

הדבר בא לביטוי גם בהקשר המוסיקאלי: "המקהלה שרה רפרטואר שירים רחב ממזרח וממערב, רפרטואר שירים של עמים שונים ורפרטואר מאתגר של קהילות ישראל. רפרטואר שירים זה, הכולל סגנונות מוסיקליים רבים, משקף נאמנה, בין השאר, את פניה של החברה הרב-תרבותית בישראל".²¹ לשם המחשה, לאורך השנים הזמינה מיה יצירות עבור המקהלה ממיטב המלחינים בארץ, ביניהם יחזקאל בראון, אנדרה היידו, צבי אבני, אבי אמזלג, חיים פרמונט, יוני רכטר, עודד זהבי, ערן דינור, פרץ אליהו ועוד.

לאורך השנים מיה שיתפה פעולה עם גופים מובילים, ביניהם דואו-פרקדו, תזמורת ברוקאדה, הרכב הגיזו של ענת פורט, התזמורת הפילהרמונית הישראלית, התזמורת הקאמרית הישראלית, תזמורת חיפה, התזמורת הקאמרית הקיבוצית, וכן עם הכוריאוגרפיות דניאלה מיכאלי ולאה אברהם. היא השתתפה עם המקהלה במגוון הפקות, פסטיבלים ואירועים חשובים בארץ: האופרה "סיפור יונה" בבימויה של גבי אלדור בערב הפתיחה של פסטיבל ישראל (1987), המחזה "זעקי ארץ אהובה" (1990), "העיקר זה הרומנטיקה" במסגרת פסטיבל ישראל (1991), האופרה "נערות טולדו" לכבוד 500 שנה לגירוש ספרד (1992), ועוד. בשנת 2006 יזמה את שיחזור של היצירה 'שיר השירים' שלניסימוב שבוצעה הן בשדה-בוקר והן בעמק-חפר. בקונצרט "בפאת הכפר" (2008), במסגרת פסטיבל "צלילים במדבר" בשדה בוקר הוצגו המקהלה ומיה באופן הבא: "מקהלת 'העפרוני' בניצוח מיה שביט היא אולי מקהלת הנוער הבולטת והחשובה ביותר כיום... [זהו] מפעל חלוצי של ממש... מקהלת 'העפרוני' היא סיפורה של הציונות הקלאסית, השורשית, היצירתית, ההומאנית".²²

כחלק מהאוריינטציה הבינלאומית שפיתחה מיה במהלך השנים, היא הביאה להשתתפותה של מקהלת 'העפרוני' הבוגרת בשלל פסטיבלים ואירועים חשובים בעולם, וביניהם פסטיבל המקהלות Sympatti בפינלנד (1986), שני סיבובי הופעות ביפן (1995 ו-2006), פסטיבל בסטוקהולם למקהלות ילדים ונוער ממדינות בקונפליקט יחד עם מקהלה מבית לחם (1997), הופעה ב"פורום ברצלונה" יחד עם המקהלה הערבית "סאוה" (2004), סיבוב הופעות בצרפת עם משלחת יהודית-ערבית מטעם הארגון "D'une Seule Voix" (2005), סיבוב הופעות בנורמנדי עם מקהלת "סאוה" (2006) ועוד. במסגרת עבודתה עם המקהלה, הקליטה מיה בין השנים 1985-2007 ארבעה תקליטורים.²³

במהלך 30 שנות פעילות המקהלה יצאו תחת ידיה של מיה למעלה מ-400 בוגרות, ביניהן גם מי שמהוות חוד חנית של עולם המוסיקה בארץ בתחומי הביצוע, המחקר, היצירה, הניצוח והחינוך המוסיקלי, כולל בעלות קריירה בינלאומית. לא בכדי כונתה מקהלת העפרוני לאחרונה בשם "בית מוסיקלי", שהוא "אחת החממות האיכותיות, המקצועיות והחמות ביותר שניתן לאחל למוסיקאים

²⁰ מתוך מכתב אישי מאת אביתר כהן, חבר הנהלת 'זמרשת', אוקטובר 2011.

²¹ מתוך מכתב אישי מאת ד"ר יעל שי, אוקטובר 2011.

²² מתוך אתר האירוע "צלילים במדבר", אוקטובר 2008.

²³ פירוט מלא על פעילות המקהלה לאורך השנים ניתן למצוא באתר המקהלה: <http://www.gshavit.net/site/wordDocs/music/ZlilimBamidbar-11/ZlilimBamidbar-11B.htm>
<http://www.efronichoir.org>

צעירים, שכן מוסיקאים רבים אשר גדלו כזמרים ילדים תחת קורת הגג של מקהלת "העפרוני" המשוכו בקריירה מוסיקלית מקצועית וזוכים להצלחה בינלאומית כזמרים, כמנצחים וכנגנים".²⁴

בעבודתה במקהלתה מיטיבה מיה לממש בעצמה את ה"אני מאמין" האמנותי-חינוכי הכללי שלה, ולשלב בין רמה אמנותית גבוהה ובלתי מתפשרת, לבין ערכים חינוכיים ואנושיים. לא פעם העידה על עצמה כי היא קודם כל מחנכת ורק אחר כך מבצעת, וכדבריה בראיון עיתונאי מ-2005: "הכי חשוב זה התהליך החינוכי. מי שעובד עם מקהלת ילדים צריך להגדיר לעצמו אם הוא קודם כל פרפורמר, מבצע, או שהוא פדגוג. אני בחרתי בפדגוגיה". העידה על כך בוגרת המקהלה, באירוע 30 שנות מקהלה, לאחרונה: "בשבילי מיה את מנטור. מורה רוחנית, דמות להערכה וחיקוי... בנוסף להורי, את היית ותמשיכי להיות דמות מפתח בחיי... האש שבך מדבקת, מעודדת, מעצימה. את מצליחה לקחת ילדות מפוחדות ולהפוך אותן לנשים בטוחות. את נותנת כל כך הרבה מעצמך ומצפה למעט מאוד בחזרה. מחנכת, מוזיקאית, אשת ערכים, יוצרת, מובילה – מנהיגה".

אחת מגולות הכותרת של עבודתה החינוכית עם מקהלת העפרוני רואה מיה בשיתוף הפעולה ההדוק עם מקהלות ערביות, כביטוי לאמונתה כי ניתן לגשר על חומות המרחק שבין התרבות היהודית והערבית באמצעות האתגר המרגש של המוסיקה והשירה. מזה שנים רבות מקיימת מיה דיאלוג תרבותי מוסיקלי, בעיקר עם מקהלת הנערות "סאוה" משפרעם. במסגרת זאת היא יזמה פעילויות חברתיות, קונצרטים ונסיעות משותפות לחו"ל, והביאה לקשרים קרובים ופתוחים בין בנות שתי המקהלות. לדבריה "אנחנו עובדים חינוכית על שיתוף הפעולה... עושים גם פעילות חברתית... בין הילדות נוצרו כבר קשרים אישיים. כשרואים אותן ביחד, בבגדיהן הרגילים, לא מבחינים בין השפרעמיות לבין הילדות שלי".²⁵

בדרכה זאת מקנה מיה לזמרות במקהלתה בסיס מוסיקלי איתן ואהבה גדולה למוסיקה, במקביל לערכים של תרבות, הקשבה וסובלנות, במטרה להפכן לצרכניות תרבות שתוכלנה בעתיד גם להשפיע על עולם התרבות בארץ. על הצלחתה בכך נכתב, בעקבות "בוקר של שירה" באולם צוותא בתל אביב: "לאורך יותר משעתיים... שרה המקהלה הנהדרת הזאת ביופי רב, באיכות קולית מיוחדת - ייחודית לה, זה היה ברור; ומתוך שמחה גדולה. המוזיקה הפכה לתופעה מוחשית לגמרי בשירה של העפרוני, ולא רק בצלילים אלא גם בתנועה קצבית של הגוף, במחול, בחיוכים, באור שבקע מהעיניים לכל אורך הקונצרט. מיה שביט, המנצחת שייסדה את המקהלה לפני 30 שנה, ניהלה את הבוקר הזה בשלמות: אולי קודם כול בתחושה של חופש מוחלט שהקנתה לבנות המקהלה בהתייחסותה, בטון הדיבור שלה, בנדיבות של תנועותיה ומבטיה, בטבעיות בה החמיאה לכל סולנית ובדרך המשוחררת של דבריה לקהל; ובחוסר הפשרה האמנותי שהתגלה ברגע שהניפה את ידיה לניצוח".²⁶

סיכום

²⁴ מתוך מכתב אישי מאת המנצח רונן בורשבסקי, אוקטובר 2011.

²⁵ מתוך ראיון עיתונאי עם תמר רוז, תחת הכותרת "מקהלה של ערכים", 2005:

http://www.kibbutz.org.il/itonut/2005/kibbutzim/050630_hefer.htm

²⁶ מדברי מבקר המוסיקה, נעם בן זאב, הארץ, ינואר 2011: <http://www.haaretz.co.il/gallery/1.1469866>

גם כיום ממשיכה מיה שביט בת ה-76, **בהתנדבות מלאה**, בפעילותה הבלתי נלאית לקידומו של עולם המקהלות בארץ: היא מנצחת על מקהלת 'העפרוני', תוך שילוב של ערכיות ומצוינות; משמשת כאחראית מטעמו של ארגון המקהלות "הלל" על תחום ההשתלמויות למנצחים; נוקטת דרכים שונות ליצירת עתודה רחבה, מגוונת ואיכותית למקהלות המבוגרים ולהפיכת שירת המקהלה לנחלת הכלל; מייצגת את ישראל בפדרציית המקהלות העולמית; משתדלת למען שילוב תרבות המקהלות הערביות במעגלים הבינלאומיים, ועוד.

בדרכה המיוחדת, באישיותה הכובשת ובאמינותה, מצליחה מיה לאורך שנים רבות לסחוף אחריה בעשייתה מוסדות ממלכתיים, מלחינים, מנצחים, גופי ביצוע, ראשי אקדמיות וחובבי מוסיקה רבים. לדברי המלחין, חתן פרס ישראל, יוני רכטר "מסירותה והעמקתה במפעל חייה מעוררים השראה".²⁷ לא בכדי טוען המלחין יחזקאל בראון: "לא אגזים אם אכנה אל מיה בתואר 'אם מקהלות הילדים בישראל'".²⁸

לדברי המנצח רונן בורשבסקי "מיה שביט העמידה דורות שלמים של זמרים אשר זכו להצלחה בינלאומית ניכרת בצעירותם ובבגרותם. היא אחראית הן לחינוך המוסיקלי המעמיק של מאות ואף אלפי זמרים מהגיל הרך ועד לבגרות. העמידה מקהלות ברמה הבינלאומית הגבוהה ביותר אשר זכו להצלחה בכל רחבי העולם. פועלה בתחום החינוך המוסיקלי וקידום איכות השירה של מקהלות ילדים ונוער בארץ לא יסולא בפז ואין שני לו.²⁹ ד"ר יעל ישי מציינת: "בזכות כל אלה הפכה מיה לדמות נערצת בקהיליית המוסיקאים בארץ ובעולם".³⁰

²⁷ מתוך מכתב אישי של יוני רכטר, אוקטובר 2011.

²⁸ מתוך מכתב אישי של יחזקאל בראון, אוקטובר 2011.

²⁹ מתוך מכתב אישי של רונן בורשבסקי, אוקטובר 2011.

³⁰ מתוך מכתב אישי של ד"ר יעל ישי, אוקטובר 2011.